EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 17.12.2019
COM(2019) 635 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

mesindusprogrammide rakendamise kohta

Sisukord

1. SISSEJUHATUS 2
2. METOODIKA 3
3. ELi MESINDUSSEKTORI ÜLEVAADE 3
3.1 Tootmine ja hinnad 3
3.2 Kaubandus 5
4. RIIKLIKE MESINDUSPROGRAMMIDE RAKENDAMINE 6
4.1 Õiguslik alus 6
4.2 Eesmärgid ja meetmed 7
4.3 Liidu eelarve eraldised riiklikele mesindusprogrammidele ja kasutusmäär 8
4.4 Liidu toetuse eraldamine liikmesriigiti 8
4.5 Kantud kulud eri meetmete kaupa 9
5. MEETODID MESILASTARUDE ARVU MÄÄRAMISEKS 11
6. MESINDUS ÜHISES PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKAS PÄRAST 2020. AASTAT 13
7. KOKKUVÕTE 13

1. SISSEJUHATUS

Ükskõik kui väike see muude põllumajandussektoritega võrreldes ei tunduks, on mesindusel tähtis roll: peale mee ja muude mesindustoodete pakkumise aitab see kaasa taimede, viljade, metsikute taimede jms tolmeldamisele. Ühises põllumajanduspoliitikas (ÜPP) on mitu mesindussektori toetamise vahendit, millest üks on põllumajandustoodete ühise turukorralduse määruses (EL) nr 1308/2013[1] (ÜTK määrus) sätestatud mesindusprogrammid.

ÜTK määruse artikli 225 punkti a kohaselt esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga kolme aasta järel aruande artiklites 55, 56 ja 57 sätestatud mesindussektori meetmete rakendamise kohta, sealhulgas viimaste suundumuste kohta seoses mesilastarude registreerimise süsteemiga. Nimetatud aruanne vastab kõnealusele sättele. Sellega ei kaasne seadusandlikku ettepanekut.

Käesolev aruanne hõlmab mesindust aastatel 2017–2019, mis vastab ajavahemikule 1. augustist 2016 kuni 31. juulini 2019. Tegemist on esimeste mesindusaastatega, mil rakendati uusi meetmeid. Aruanne sisaldab teavet, mis on saadud eelmiste mesindusaastate kohta, ning ka 2020.–2022. mesindusaastaks kavandatud programme, millest teavitati komisjoni 15. märtsiks 2019.

See on seitsmes komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule mesindusprogrammide rakendamise kohta. Aruanne ei sisalda kõiki mesinduse seisukohast olulisi elemente, vaid keskendub mesindusprogrammide rakendamisele. Samuti antakse selles lühiülevaade ELi mesindussektorist ja esitletakse lühidalt komisjoni ettepanekut mesindussektori kohta tulevase ühise põllumajanduspoliitika jaoks.

EL on mesindussektorit otseselt toetanud alates 1997. aastast,[2] andes liikmesriikidele võimaluse koostada oma mesindussektori riiklikud programmid. Nende programmide eesmärk on parandada järgmiste mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimusi: mesi, mesilaspiim, õietolm, taruvaik ja mesilasvaha.

Euroopa Liit kaasrahastab mesindusprogramme 50 % ulatuses ja need kestavad kolm aastat. Programmid on vabatahtlikud, kuid kõik liikmesriigid on otsustanud need kasutusele võtta. See näitab liikmesriikide tugevat huvi ja sektori vajadusi.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671).

[2] Nõukogu 25. juuni 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1221/97, millega kehtestatakse mee tootmise ja turustamise täiustamise abinõude üldised rakenduseeskirjad (EÜT L 173, 1.7.97, lk 1).

2. METOODIKA

Käesolev aruanne põhineb järgmistel teabeallikatel:

- teave, mille liikmesriigid on edastanud kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/1366 (seoses toetusega mesindussektorile),[3] sealhulgas mesilastarude arv nende territooriumil;
- teave, mille liikmesriigid on edastanud kooskõlas komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2015/1368 (seoses toetusega mesindussektorile),[4] sealhulgas rakendamise aastaaruanded, mis on sätestatud kõnealuse määruse artiklis 10. Neis aastaaruannetes sisaldub mesindusaasta jooksul tehtud kulutuste koondarvestus (eurodes) meetmete kaupa ja saavutatud tulemused iga rakendatud meetme kohta kehtestatud tulemusnäitajate abil. Ent nimetatud näitajad ei ole ELi tasandil ühtlustatud ning neid ei ole selle aruande kontekstis järelduste tegemiseks kasutatud;
- teave, mis on liikmesriikidelt saadud kooskõlas komisjoni määrusega (EÜ) nr 917/2004 (mesinduse valdkonnas võetavate abinõude kohta),[5] milles kehtestatakse riikliku mesindusprogrammi eeskirjad kuni 2016. mesindusaastani;
- Eurostati,[6] ÜRO Comtrade'i[7] ning ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO)[8] andmebaasidest saadud andmed mee tootmise ja rahvusvahelise kaubanduse kohta.

Meeturgu ja mesindusprogramme käsitlevate üksikasjalike arvnäitajate ja koondtabelitega saab tutvuda komisjoni veebisaidil[9].

3. ELi MESINDUSSEKTORI ÜLEVAADE

3.1 Tootmine ja hinnad

Tootmine

2020.–2022. aasta programmide raames esitatud näitajatest nähtub, et ELis on ligikaudu 17,5 miljonit mesilastaru, mida haldab 650 000 mesinikku. Võrreldes 2016. aastal saadud teabega 2017.–2019. aasta programmide kohta on mesinike arv suurenenud. Siiski tuleks märkida, et puudub ühtlustatud meetod mesinike määratlemiseks ja selle kohta, kuidas hinnata mesinike arvu, ning selle arvu muutumine ei kajasta tingimata sektori üldist suundumust.

[3] Komisjoni 11. mai 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1366, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses toetusega mesindussektorile (*ELT L 211, 8.8.2015, lk 3–6*).

[4] Komisjoni 6. augusti 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile (*ELT L 211, 8.8.2015, lk 9–16*).

[5] Komisjoni 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 917/2004 mesinduse valdkonnas võetavaid abinõusid käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 797/2004 üksikasjalike rakenduseeskirjade kohta (*ELT L 163, 30.4.2004, lk 83–87*).

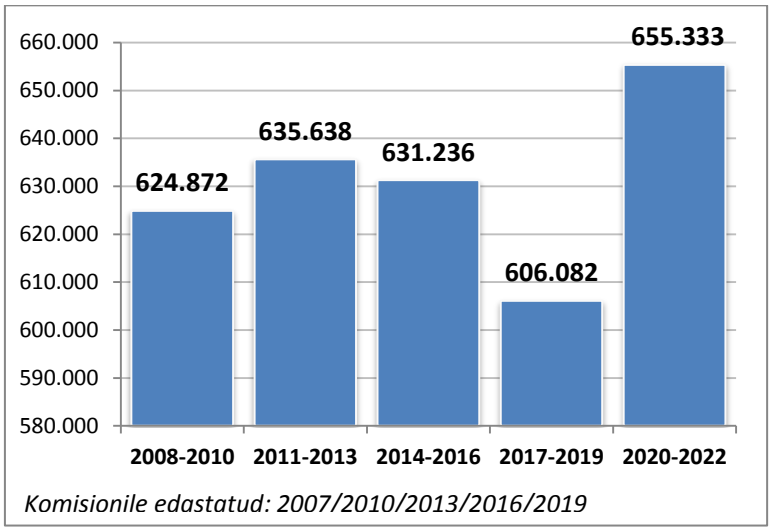
[6] https://ec.europa.eu/eurostat.

[7] https://comtrade.un.org/.

[8] http://www.fao.org/home/en/.

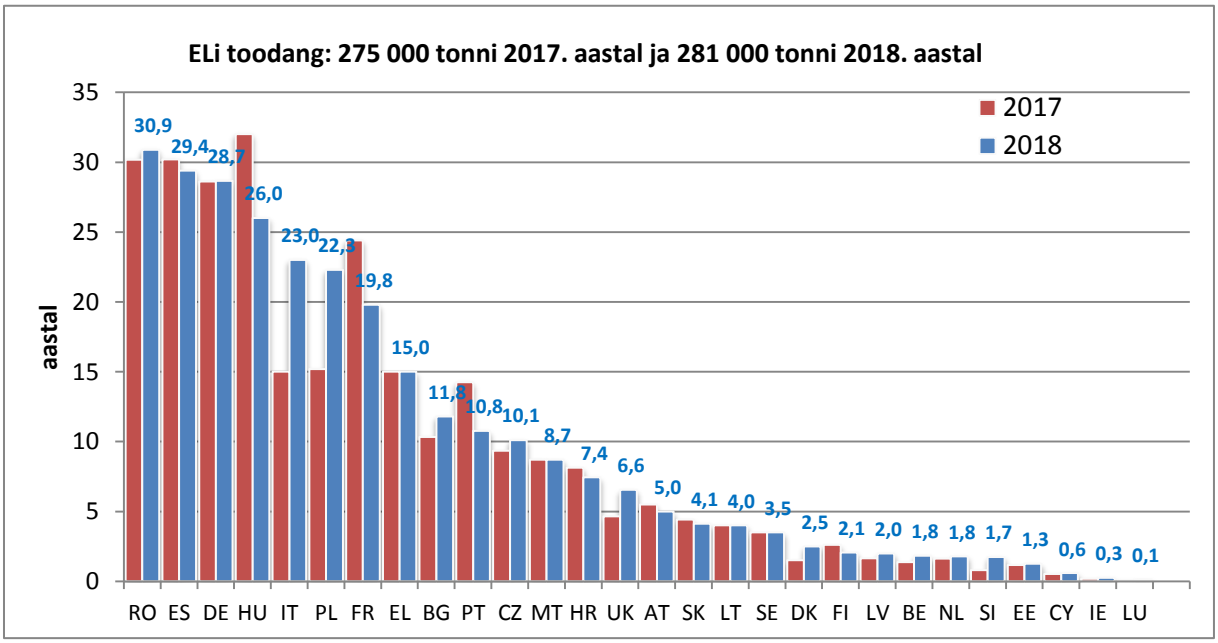
[9] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/animals-and-animal-products/animal-products/honey_en.

Joonis 1. Mesinike arv

Sektoris toodeti 2018. aastal 280 000 tonni mett ja seega on EL Hiina järel (550 000 tonni[10]) teine suurim meetootja. ELi toodang on kasvanud 16 % alates 2014. aastast, mil see oli 240 000 tonni, kuid EL ei tooda siiski piisavalt mett, et oma tarbimist katta. 2018. aastal oli omavarustatuse määr[11] ligikaudu 60 %, mis on umbes samal tasemel nagu 2015. aastal. Imporditud mee põhitarnija on Hiina (40 % impordist), kellele järgnes Ukraina (20 % impordist).

Joonis 2. Meetoodang ELis 2017. ja 2018. aastal

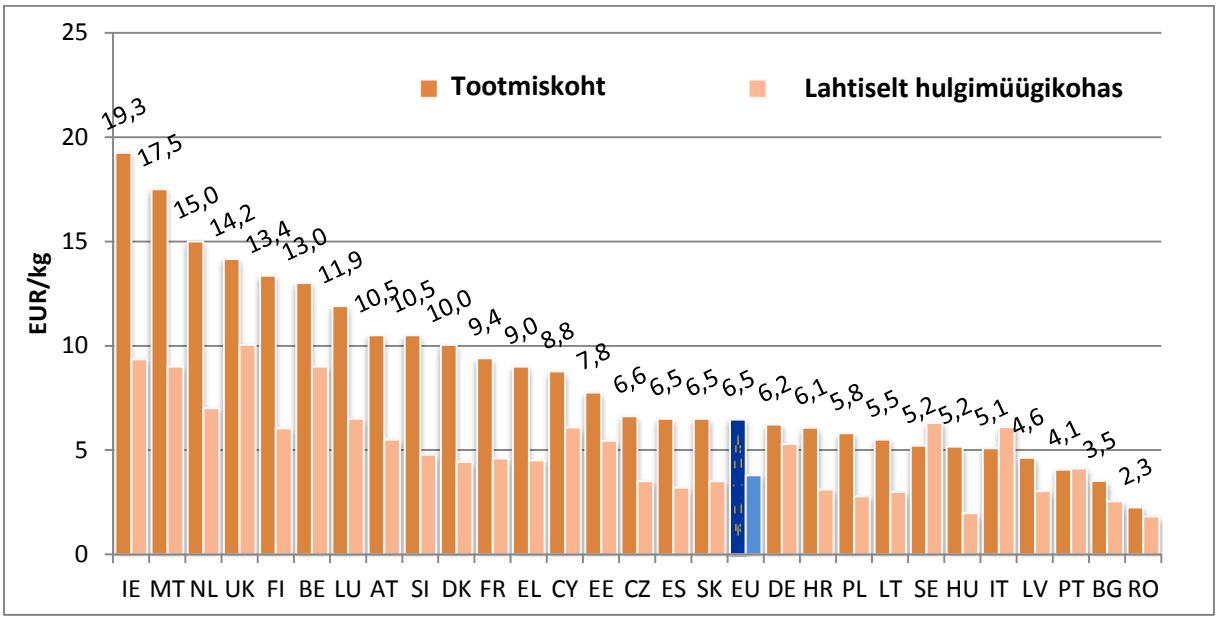

Hinnad

[10] Allikas: FAO.

[11] Omavarustatuse määr = ELi toodang / (toodang + import – eksport).

Mee hind erineb märkimisväärselt olenevalt liikmesriigist, kvaliteedist ja müügikohast. ELi mitmeliigilise õiemee keskmine hind tootmiskohas 2018. aastal oli 6,46 eurot/kg. Enamikus liikmesriikides on hind hulgimüügikohas lahtiselt müües madalam, mille puhul ELi keskmine hind oli 2018. aastal 3,79 eurot/kg. Väärib märkimist, et need hinnad on pärast 2016. aastal saadud teavet vaevu muutunud: keskmine tootmishind on tõusnud 3,21 eurolt/kg 2015. aastal 3,90 euroni/kg 2018. aastal, mistõttu võib kasum toodetud mee kilogrammi kohta olla väiksem. Ent kuna liikmesriigid ei teavita, palju toodetud mett müüdi lahtiselt ja tootmiskohas, ei saa teha kindlaid järeldusi sellest tuleneva tulemuslikkuse kohta tootjate jaoks.

Joonis 3. Keskmised mee hinnad 2018. aastal MT: keskmine maksimum-/miinimumhind

3.2 Kaubandus

Import

ELi meega omavarustatus on vaid 60 %. 2018. aastal importis EL 208 000 tonni mett, mille koguväärtus oli 452 miljonit eurot. EL on esimene meeimportija maailmas ja tema põhitarnija on Hiina. Ent ELi import Hiinast on vähenenud peaaegu 100 000 tonnilt 2015. aastal 80 000 tonnini 2018. aastal[12]. Samal perioodil suurenes import Ukrainast, mis on teine põhitarnija, 20 000 tonnilt 41 000 tonnini, kuigi import kolmandalt ja neljandalt tarnijalt – Argentinast ja Mehhikost – jäi vastavalt 25 000 ja 20 000 tonni juurde.

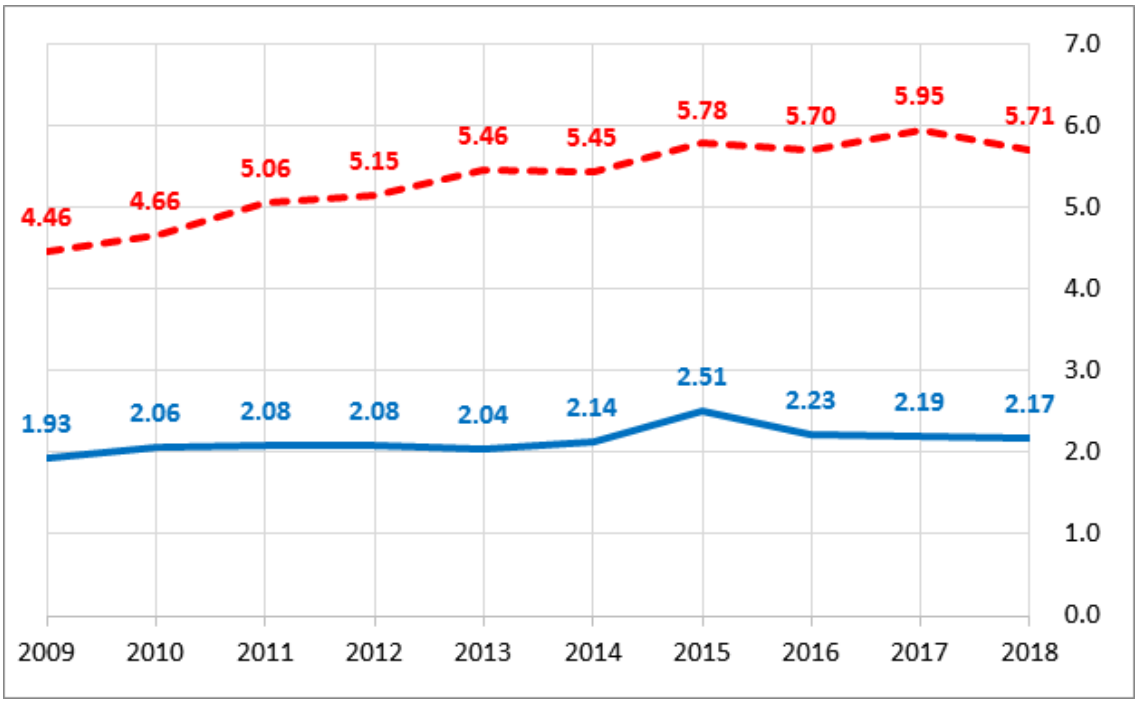
Kolmandatest riikidest imporditud mesi on tavaliselt odavam kui ELis toodetu ja 2018. aastal oli keskmine impordihind veidi üle 2 euro/kg.

Eksport

[12] Allikas: Eurostat Comext, https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/statistics.

Võrreldes impordiga on ELi eksport kaduvväike. EL eksportis 2018. aastal ligikaudu 21 000 tonni mett, mis moodustab umbes 7 % ELi kogutoodangust. ELi mee põhiturud on Šveits, Saudi Araabia, USA ja Jaapan. 2018. aastal oli keskmine ekspordihind 5,7 eurot/kg.

Joonis 4. Keskmised hinnad (eurodes kilogrammi kohta) Euroopa Liitu imporditud (sinine pidevjoon) ja Euroopa Liidust eksporditud (punane katkendjoon) mee puhul aastatel 2009–2018 Allikas: Eurostat Comext.

4. RIIKLIKE MESINDUSPROGRAMMIDE RAKENDAMINE

4.1 Õiguslik alus

Riiklike mesindusprogrammide õiguslik alus 1. augustil 2016 alanud 2017. mesindusaasta puhul on ÜTK määruse artiklid 55–57, mida täiendavad:

- komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/1366[13] ja
- komisjoni rakendusmäärus (EL) 2015/1368[14].

2017.–2019. mesindusaasta programmid ja nende rahastamine kiideti heaks komisjoni 5. juuli 2016. aasta rakendusotsusega (EL) 2016/1102[15].

2020.–2022. mesindusaasta programmid ja nende rahastamine kiideti heaks komisjoni 12. juuni 2019. aasta rakendusotsusega (EL) 2019/974[16].

[13] Komisjoni 11. mai 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/1366, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 seoses toetusega mesindussektorile (*ELT L 211, 8.8.2015, lk 3–6*).

[14] Komisjoni 6. augusti 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/1368, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamiseks seoses toetusega mesindussektorile (*ELT L 211, 8.8.2015, lk 9–16*).

[15] Komisjoni 5. juuli 2016. aasta rakendusotsus (EL) 2016/1102, millega kiidetakse heaks liikmesriikide poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 alusel esitatud mesindustoodete tootmise ja turustamise parandamise riiklikud programmid *(teatavaks tehtud numbri C(2016) 4133 all) (ELT L 182, 7.7.2016, lk 55–57).*

4.2 Eesmärgid ja meetmed

Programmi eesmärk on parandada liidus mesindustoodete tootmise ja turustamise üldtingimusi. 2013. aasta ÜPP reformiga kehtestati teatavad programmide muudatused. Nende muudatuste põhieesmärk oli kohandada toetuskõlblikke meetmeid sektori vajaduste alusel ning tagada ELi eelarve mõistlikum jaotus, parendades meetodeid, mida liikmesriigid kasutavad oma territooriumi mesilastarude arvu kindlakstegemiseks. Sellega kaasnevad toetuskõlblikud meetmed on järgmised:

a) **tehniline abi mesinikele ja nende organisatsioonidele**: selle meetme sõnastuses muudeti „mesinike ühendused“ „mesinike organisatsioonideks“. Kuigi paljude liikmesriikide puhul sisaldab see meede koolitust, kursuste korraldamist ja õppebrošüüride trükkimist, võib see hõlmata ka mitmesuguseid abinõusid. Nende hulka kuulub näiteks toetus esmaseks töötlemiseks vajaliku tehnilise varustuse ostmiseks ja eritoetus noortele mesinikele;

b) **kahjurite, mesilaste haiguste, eriti varroosi tõrje**: selle meetme ulatust laiendati varroosi tõrjest muude kahjurite, näiteks aasia vapsiku (*Vespa Velutina*) ja väikese tarumardika (*Aethina tumida*) ning haigustega võitlemiseni. Enamik programme, mis seda meedet sisaldavad, keskenduvad jätkuvalt siiski varroosi tõrjele. Sageli saavutatakse see parasiidi koormuse vähendamise meetodite toetamise teel, kuid abinõude hulka kuuluvad ka meetmed, mille eesmärk on teavitada mesinikke varroalesta tõrje olulisusest;

c) **mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine**: selle meetme eesmärk on aidata hallata mesilastarude liikumist liidu territooriumil ja mesinduspiirkondade vabade asupaikade asustamist õitsemisperioodil. Rändpidamise korraldamisele võivad kaasa aidata sellised meetmed nagu mesilastarude ja raamide tuvastamine, rändpidamise arvestus, investeeringud rändpidamist võimaldavatesse materjalidesse ning lillesordikaartide väljatöötamine;

d) **mesindustoodete analüüsimise laboratooriumide toetamine, et aidata mesinikel oma tooteid turustada ja nende toodete väärtust suurendada**: selle meetme ulatust laiendati mee füüsikalis-keemiliste omaduste analüüside toetamisest muude mesindustoodete[17], nagu mesilaspiim, õietolm, taruvaik ja mesilasvaha, kaasamiseni. Peale selle lisati ÜTK määruses, et meede peaks aitama mesinikel oma tooteid turustada ja nende väärtust suurendada. Meedet võib kasutada näiteks mee botaanilise päritolu määramise rahastamiseks, sest selle täpne teadmine võimaldab mesinikel saada oma toote eest kõrgemat hinda;

e) **mesilastarude arvukuse suurendamise meede** võimaldab osaliselt korvata mesilaste hukkumist ja seega ennetada tootmislangusi. Meede võib hõlmata emamesilaste sündivuse soodustamise, mesilasperede või uute tarude ostmise rahastamist;

f) **koostöö asutustega, kes on spetsialiseerunud mesindust ja mesindustooteid käsitlevate rakendusuuringute programmide täitmisele**: see meede annab liikmesriikidele võimaluse

[16] Komisjoni 12. juuni 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/974, millega kiidetakse heaks liikmesriikide poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013 alusel esitatud mesindustoodete tootmise ja turustamise parandamise riiklikud programmid *(teatavaks tehtud numbri C(2019) 4177 all)* (*ELT L 157, 14.6.2019, lk 28–30*).

[17] Mesindusprogrammides hõlmatud mesindustooted on loetletud määruse (EL) nr 1308/2013 I lisa XXII osas ning nendeks on mesi, mesilaspiim, taruvaik ja mesilasvaha.

toetada konkreetseid teadusprojekte. Nende eesmärk võib olla mee kvaliteedi parandamine ja/või selliste projektide tulemuste levitamine;

g) **turujärelevalve teostamine**: uus meede, mis annab võimaluse investeerida mesindustoodete ja hindade jälgimisse. Sellega võidakse parandada tootmistingimusi ja toetada riiklikke strateegiaid turuolukorra järelevalve tegemiseks;

h) **toodete kvaliteedi parandamine turutoodete tõhusamaks täiustamiseks**: uus ÜKT määrusega kehtestatud meede, mida võib kasutada mee, aga ka muude mesindustoodete turupotentsiaali ärakasutamiseks.

4.3 Liidu eelarve eraldised riiklikele mesindusprogrammidele ja kasutusmäär

Mesindussektorile eraldatud liidu rahalised vahendid on suhteliselt väikesed, kuid need suurenesid 36 miljonilt eurolt aastas 2017.–2019. aasta mesindusprogrammide puhul 40 miljoni euroni aastas 2020.–2022. aasta mesindusprogrammide puhul.

Mesindusprogrammidele eraldatavale liidu toetusele vastavad liikmesriikide kulutused 50 % ulatuses. Konkreetselt tähendab see seda, et 2017. ja 2018. mesindusaastal oli mesindusprogrammidele igal aastal ette nähtud eraldisi kokku 72 miljoni euro väärtuses. Kuigi rahalisi vahendeid ei ole täielikult ära kasutatud, on kasutusmäär kõrge. Võrdluseks on allolevas tabelis toodud 2016. mesindusaasta.

Tabel 1. Liidu eraldised mesindusprogrammidele ja kasutusmäär

Liidu eraldised mesindusaastas	2016. mesindusaasta 2014.–2016. aasta programmid	2017. mesindusaasta 2017.–2019. aasta programmid	2018. mesindusaasta 2017.–2019. aasta programmid	2019. mesindusaasta 2017.–2019. aasta programmid	2020.–2022. mesindusaasta
eurodes	33 100 000	36 000 000	36 000 000	36 000 000	40 000 000
Liikmesriikide kasutatavate liidu eraldiste summa eurodes	31 102 215	32 372 777	33 974 000	Teatatakse 15. märtsiks 2020	Teatatakse alates 15. märtsist 2021
Kasutusmäär	94 %	90 %	94 %		

4.4 Liidu toetuse eraldamine liikmesriigiti

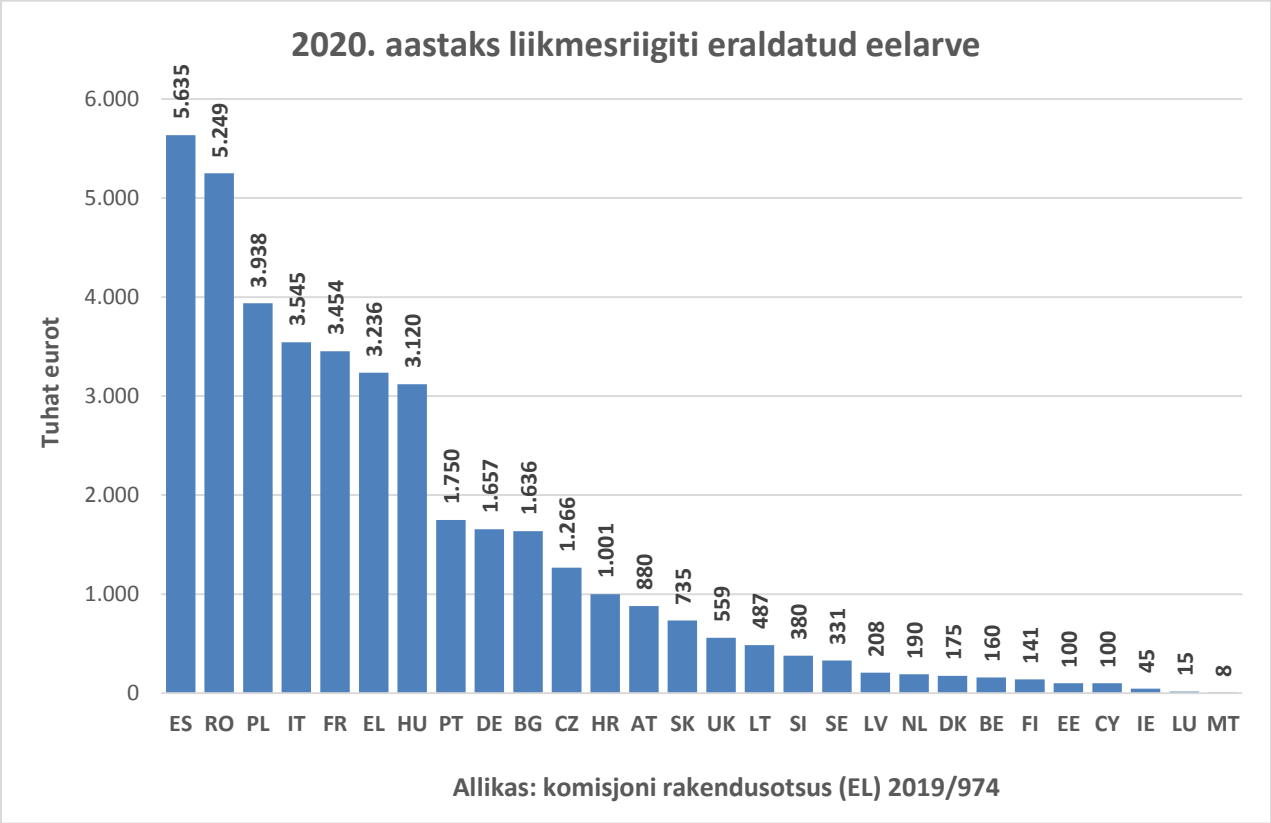
Mesindusprogrammidele liidu toetuse eraldamise eeskirjad on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/1366 artiklis 4. Põhialus selle eraldamiseks on iga programmis osaleva liikmesriigi mesilastarude osakaal. See on üks põhjus liikmesriikide poolt mesilastarude arvu kohustuslikku kindlakstegemist ja teavitamist käsitlevate eeskirjade jaoks, mida on lähemalt kirjeldatud käesoleva aruande punktis 5.

Liidu toetuse miinimumsumma on 25 000 eurot mesindusprogrammi kohta. Liidu ülejäänud rahalised vahendid eraldatakse liikmesriigi teatatud mesilastarude osakaalu alusel. Ent kui liikmesriigid taotlevad vähem, kui neil oleks mesilastarude osakaalu põhjal õigus saada, võib

liidu ülejäänud rahalised vahendid jaotada liikmesriikidele, kes on taotlenud rohkem kui nende teoreetilise osa suurus rahalistest vahenditest.

Kooskõlas määruse (EL) 2015/1368 artikli 8 lõikega 2 eraldati liidu rahalised vahendid 2017.–2019. aasta mesindusprogrammidele 2013. aastal liikmesriikide edastatud mesilastarude arvu põhjal. Komisjonile 2019. aastal edastatud 2020.–2022. aasta mesindusprogrammide puhul põhines eraldamine 2017. ja 2018. aastal (kaks vahetult komisjoni riiklikest mesindusprogrammidest teavitamise aastale eelnenud aastat) teatatud mesilastarude arvul.

Joonis 5. Liidu toetuste eraldamine liikmesriigiti 2020.–2022. mesindusaastal

4.5 Kantud kulud eri meetmete kaupa

Kooskõlas määruse 2015/1368 artikliga 10 esitavad liikmesriigid iga aasta 15. märtsiks eelmise mesindusaasta kohta rakendamise aastaaruande. Esimesed kaks aastaaruannet, 2017.[18] ja 2018.[19] mesindusaasta kohta, esitati vastavalt 2018. ja 2019. aastal. Kulude jaotus meetme liigi kaupa 2018. mesindusaasta puhul on näidatud allpool esitatud sektordiagrammil *(joonis 6)*. Varasema perioodiga võrdlemiseks lisatakse ka kulude jaotus meetme liigi kaupa 2015. mesindusaasta puhul *(joonis 7)*, millest nähtub, et kuigi tollal võis programmides olla ainult kuus meedet, on üldine jaotus (protsentides) jäänud samaks.

2018. aastal, nagu ka varasematel aastatel, said kaks meedet – **tehniline abi** ja **kahjurite tõrje** – suurema osa saadaolevatest eraldistest ehk kokku peaaegu 60 %. See kajastab pidevat

[18] Ajavahemik 1. august 2016 kuni 31. juuli 2017.
[19] Ajavahemik 1. august 2017 kuni 31. juuli 2018.

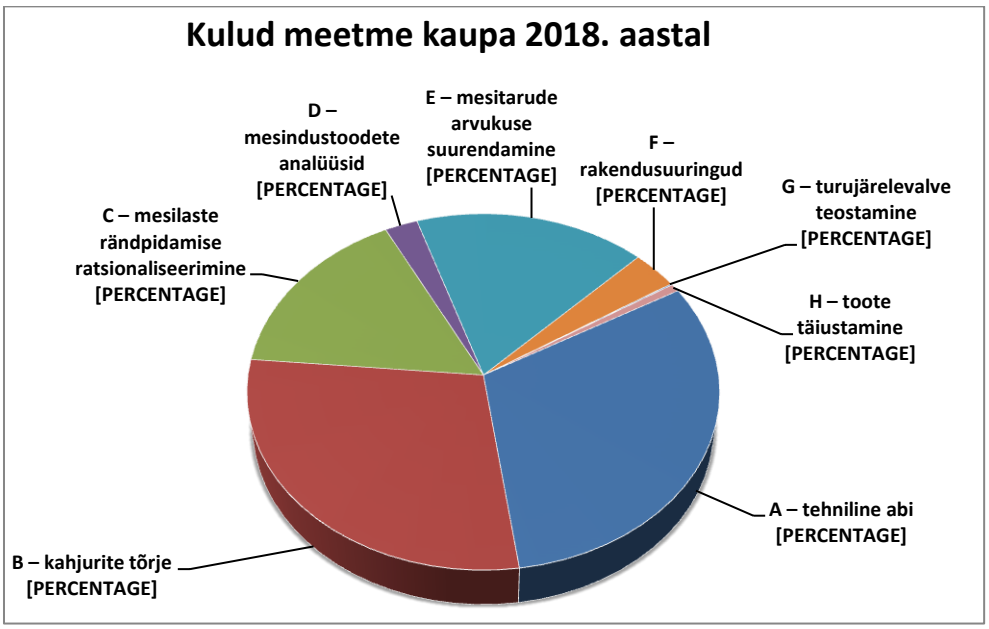
vajadust, et sektor investeeriks mesindusseadmetesse, ajakohastaks mesindusmeetodeid, et võidelda haiguste ja mesilastarude kahjuritega, ning pakuks mesinikele koolitust.

Sarnaselt varasemate aastatega on kaks meedet – **mesilastarude arvukuse suurendamine** ja **mesilaste rändpidamise ratsionaliseerimine** – liigitatud kolmandaks ja neljandaks kõige populaarsemaks meetmeks, mis said kokku üle 30 % eraldistest. Mitmes liikmesriigis on mesilaste rändpidamine tähtis mesindusmeetod, mis on vajalik meemesilaste toitumisvajaduste rahuldamiseks kogu mesindushooaja jooksul ja tolmeldamisteenuste pakkumiseks.

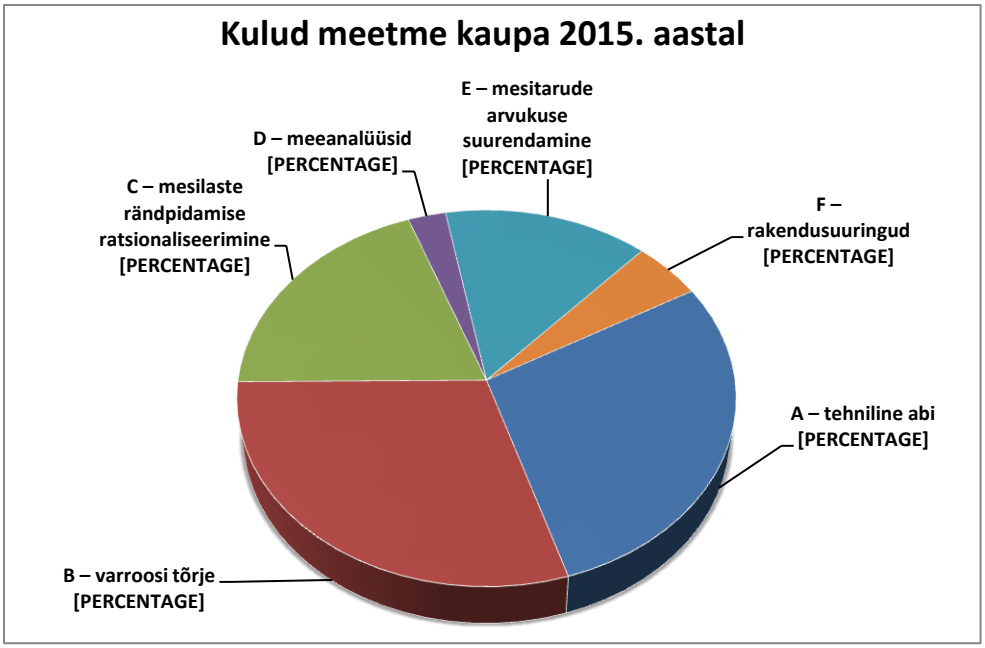
Rakendusuuringud ja **meeanalüüsid** jäid viiendale ja kuuendale kohale ning said 2018. aastal saadaolevatest eraldistest vastavalt 3,48 % ja 2,45 %.

Kaks uut meedet – **toote täiustamine** (0,69 % kogukuludest) ja **turu järelevalve teostamine** – said koos alla 1 % eraldistest.

Joonis 6. Kulud protsentides meetme kohta 2018. mesindusaastal

Joonis 7. Kulud protsentides meetme kohta 2015. mesindusaastal

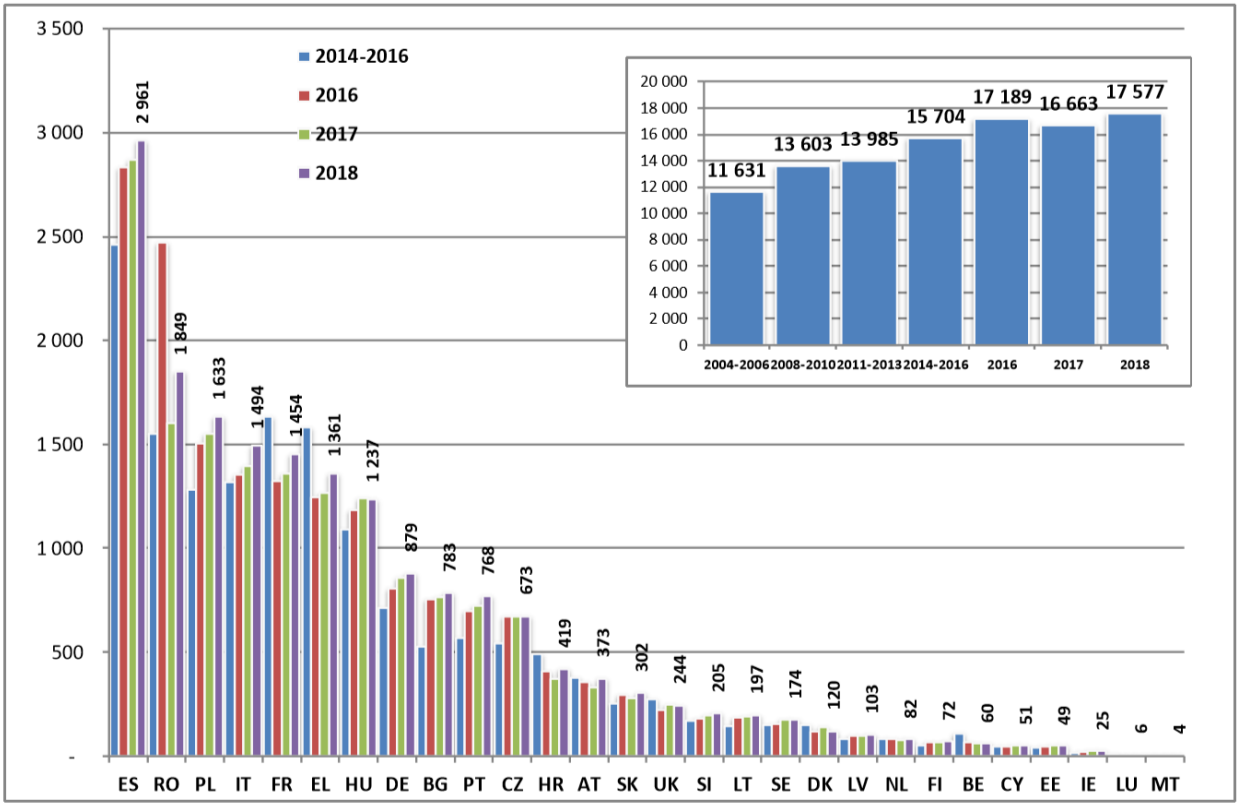

5. MEETODID MESILASTARUDE ARVU MÄÄRAMISEKS

Nagu on kirjeldatud käesoleva aruande punktis 4.2, tehti muudatused selleks, et tagada ELi eelarve mõistlikum jaotus, parendades meetodeid, mida liikmesriigid kasutavad oma territooriumi mesilastarude arvu kindlakstegemiseks. Kooskõlas ÜTK määruse artikli 56 lõike 1 punktis b sätestatud õigusega võttis komisjon vastu delegeeritud õigusakti, millega kehtestatakse liikmesriikide mesindusprogrammidele liidu rahalise panuse eraldamise alus, mis põhineb mesilastarude[20] arvul. Delegeeritud õigusaktis võeti kasutusele „mesilastaru" määratlus: „*üksus, mis sisaldab mesilasperet, mida kasutatakse mee, muude mesindustoodete või mesilaste aretusmaterjali tootmiseks, ning kõiki elemente, mis on vajalikud pere ellujäämiseks*". Peale selle kehtestati õigusaktis, et liikmesriikidel, kes esitavad riikliku mesindusprogrammi, peab olema usaldusväärne meetod määramaks talvitumiseks valmis olevate mesilastarude arvu oma territooriumil igal aastal ajavahemikul 1. septembrist kuni 31. detsembrini.

Arvestades, et enne kõnealuse delegeeritud õigusakti kohaldamist puudus eespool kirjeldatud asju käsitlev ühtlustatud õigusakt, ei tohiks enne selle kohaldamist 2017. aastal teatatud mesilastarude arve võrrelda otse 2017. aasta märtsis teatatud mesilastarude arvuga. Sellest hoolimata näitab pikaajaline ajalooline trend, et mesilastarude arv on Euroopa Liidus viimasel kümnendil suurenenud. Seda positiivset trendi on täheldatud peaaegu kõigis liikmesriikides.

[20] Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2015/1366.

Joonis 8. Mesilastarude arvu muutumine ELis (tuhandetes)

Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2015/1368 kohaselt kirjeldasid liikmesriigid riiklikes mesindusprogrammides meetodit, mida oma territooriumi mesilastarude arvu kindlakstegemiseks kasutasid.

17 liikmesriiki kasutavad mesilastarude arvutamiseks kohustuslikke meetodeid, sealhulgas kõige suurema mesilastarude arvuga liikmesriigid, nagu ES, RO, IT, FR ja EL. Kohustuslike meetodite hulka võivad kuuluda mesinike ja/või mesilastarude kohustuslik registreerimine selleks otstarbeks loodud spetsiaalses registris või muudest kohustuslikest registritest (näiteks veterinaarteabesüsteemidest) saadud andmete kasutamine.

11 liikmesriiki kasutavad hoopis muid meetodeid kui kohustuslik registreerimine. Nende hulka kuuluvad väiksema mesilastarude arvuga liikmesriigid, näiteks SE, DK, IE ja EE. Kõnealused liikmesriigid võivad tugineda mesinike organisatsioonidelt, uuringutest, loendustest või nende meetodite kombinatsioonist saadud teabele.

Üldiselt peetakse mesilastarude kohustuslikku registreerimist kõige usaldusväärsemaks meetodiks, kuid see tekitab mesinikele ja liikmesriikidele rohkem halduskoormust, sest mesinikel on riigi õigusaktide alusel kohustus registreerida oma tegevus ja teatada haldusasutusele oma mesilastarude arv.

Mesilastarude arvu muude arvutusmeetodite usaldusväärsus oleneb mesinike organisatsioonide hallatava andmebaasi kvaliteedist ja sellest, kui esinduslik on nende mesinike valim, kes pidid andma teavet oma mesilastarude arvu kohta.

6. MESINDUS ÜHISES PÕLLUMAJANDUSPOLIITIKAS PÄRAST 2020. AASTAT

Oma 2020. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) ettepanekus[21] tegi komisjon ettepaneku viia mesindusprogrammid ühise turukorralduse määrusest üle ÜPP strateegiakava määrusesse[22]. See suurendab mesindussektori nähtavust ja tagab, et selle panust ühise põllumajanduspoliitika üldiste eesmärkide saavutamiseks võetakse arvesse.

Ettepanek sisaldab ka mesindusprogrammide rahastamise suurendamist 60 miljoni euroni aastas. See tähendab, et tulevase ÜPP seitsmeaastase perioodi jooksul pakutakse sektorile liidu rahalist toetust koos liikmesriikide panusega kokku 840 miljonit eurot. Veel üks ettepanekuga tehtud muudatus on see, et iga-aastane rahaline toetus liikmesriikide mesindusprogrammidele kehtestatakse alusaktiga[23].

Jätkuvalt on vaja teada mesilastarude arvu liikmesriikides, et oleks võimalik jälgida muutusi, hinnata toetusmeetmete mõju mesindussektorile ja teavitada Euroopa kodanikke. Seetõttu sisaldab komisjoni ettepanek liikmesriikide jätkuvat kohustust arvutada mesilastarude arvu ja teavitada komisjoni tulemusest.

Kuna mesindusprogrammid olid ÜTK määruse alusel vabatahtlikud, teeb komisjon ettepaneku, et need muutuksid liikmesriikide ÜPP strateegiakavades kohustuslikuks.

7. KOKKUVÕTE

Kuigi mesindusprogrammid on ÜTK määruse kohaselt endiselt vabatahtlikud, jätkavad kõik liikmesriigid sektoriga koostöös välja töötatud programmide kehtestamist. Programmid on liikmesriigiti erinevad ja olenevad kõnealuse konkreetse liikmesriigi vajadustest, kuid kõige enam toetust saavad meetmed – tehniline abi ja kahjurite tõrje – on jäänud alates viimasest, 2016. aasta aruandest samaks.

Sektori rahastamine on viimastel programmiperioodidel pidevalt suurenenud ning rahastamise vastuvõtmine on endiselt aktiivne, mis näitab valitud meetmete olulisust.

Mesilastarude arv on üks toetusmeetme mõju näitaja ja see kasvab pidevalt. Ent kui vaadata sektori üldist kasumlikkust, ei ole ELi keskmised hinnad tõusnud, kuigi tootmiskulud kasvavad ja impordihinnad langevad. See tekitab sektorile probleeme ning näitab jätkuvat vajadust toetuse järele, arvestades ka mesilaste tähtsat rolli keskkonna ja põllumajanduse jaoks.

[21] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_et.

[22] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM%3A2018%3A392%3AFIN.

[23] Komisjoni 2020. aasta järgse ÜPP ettepaneku VIII lisa.